

**СЪВЕТ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

**Брюксел, 19 май 2014 г.
(OR. en)**

9956/14

**JAI 332
ENFOPOL 138
COTER 34**

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Корепер/Съвета
№ предх. док.:	5643/5/14
Относно:	Преработена стратегия на ЕС за борба срещу радикализацията и набирането на терористи

1. На 6—7 юни 2013 г. Съветът постигна съгласие по заключения, в които се призовава за актуализиране на стратегията на ЕС за борба срещу радикализацията и набирането на терористи¹.
2. Впоследствие, на 15 януари 2014 г. Комисията представи съобщението „Предотвратяване на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие“.²
3. Делегациите обсъдиха проекта за преработена стратегия на ЕС на заседанията на работна група „Тероризъм“ от 6 март, 8 април и 13 май и на съвместното заседание на работна група „Тероризъм“/ работна група „Тероризъм“ (Международни аспекти) от 14 май, когато бе постигнато съгласие по поместения в приложението текст.
4. Работна група „Тероризъм“ обсъди на няколко пъти и начини за прилагането на настоящата преработена стратегия и понастоящем изготвя насоки в това отношение.

¹ док. 9447/13 JAI 366 ENFOPOL 137 COTER 45

² док. 5451/14 JAI 30 ENFOPOL 5 COTER 3

5. И накрая, следва да се отбележи, че преработената стратегия за медийна комуникация³ остава в сила въпреки добавянето посредством сегашната преработена стратегия на нови елементи, в частност по отношение на превенцията.
6. Във връзка с това Корепер се приканва да изрази съгласие с посочения по-горе проект за преработена стратегия на ЕС и да го представи на Съвета за одобрение.

³ ДОК. 5469/3/07 REV 3 ENFOPOL 8 COTER 3 CATS 23 COPS 22 EU RESTRICTED

Проект за преработена стратегия на ЕС за борба срещу радикализацията и набирането на терористи

1. Тероризмът е заплаха за всички държави и народи. Той представлява сериозен риск за сигурността на Европейския съюз и неговите държави членки, както и за живота на неговите граждани и жители. ЕС е решен да предприеме действия срещу тероризма във всички негови форми, както и срещу радикализацията и набирането на терористи.
2. С цел укрепване на политиките за предотвратяване на радикализацията и набирането на терористи, през 2005 г. бяха приети стратегия и план за действие. Стратегията беше актуализирана през ноември 2008 г. След проведените през март 2013 г. обсъждания в Съвета относно преработването на стратегията на ЕС за борба срещу радикализацията и набирането на терористи Съветът постигна на 6—7 юни 2013 г. съгласие по заключенията, в които се настоява за актуализиране на тази стратегия. Впоследствие Комисията представи съобщение от 15 януари 2014 г. относно предотвратяването на радикализацията, водеща до тероризъм и екстремистко насилие, чието съдържание е взето предвид в настоящия документ.
3. Настоящата стратегия набелязва начините, по които Съюзът и държавите членки ще се борят с радикализацията и набирането на терористи, като се има предвид променящият се характер на заплахата и подобреното през последните пет години познаване на радикализацията и набирането на терористи.
4. Тя е част от по-широката стратегия и план за действие на ЕС за борба срещу тероризма, одобрени от Европейския съвет през 2005 г. В тези рамки стратегията има за цел да противодейства на радикализацията, водеща до тероризъм.

Предизвикателства

5. Основната цел на стратегията следва да бъде да се осуетят процесите на радикализиране — по собствена инициатива или под влияние — и набиране на терористи и да се предотврати появата на ново поколение терористи.

6. За да бъдем ефективни в тази си дейност трябва да се осъзнае постоянно променящият се характер на средствата и моделите за радикализация и тероризъм. Вътрешните терористи, лицата, подкрепящи екстремистка идеология, свързана с тероризъм, самостоятелни дейци, чуждестранни бойци и всички други форми на тероризъм, както и мобилизирането и комуникационният потенциал на интернет и социалните мрежи представляват възможни канали, по които може да протичат процеси на радикализация и набиране на терористи.
7. Във връзка с това е необходимо постоянно да преразглеждаме приоритетите си и да разполагаме с подход в областта на сигурността, който да е в състояние да реагира на новите форми на заплаха.
8. Въпреки че отговорността за борбата с радикализацията и набирането на терористи се носи основно от държавите членки, настоящата стратегия следва да помогне на държавите членки да разработят, ако е уместно, собствени програми и политики, които да са съобразени със специфичните потребности, цели и способности на отделната държава членка. Без да се пренебрегват специфичните национални особености на заплахата, която се създава от обстановката на радикализация и набиране на терористи, усилията на ЕС могат все пак да допринесат за националните и местните усилия и да осигурят съществена рамка за сътрудничество за подходящи ответни действия, които да бъдат предприети в целия ЕС, и за обмен на добри практики относно начините за ефективно противодействие на радикализацията на местно, национално, европейско и международно равнище.
9. Опитът от минали години показва, че за ефективното противодействие на радикализацията и набирането на терористи е необходим балансиран подход между мерките, свързани със сигурността, и усилията за преодоляване на факторите, които може да доведат до създаване на обстановка, благоприятстваща радикализацията и набирането на терористи.

Отправни точки

10. Като цяло предизвикателството на радикализацията и набирането на терористи не може да бъде преодоляно със самостоятелни усилия на правителството, а в сътрудничество с общностите, гражданското общество, неправителствените организации (НПО) и частния сектор. Необходими са съвместни усилия на местно, национално, европейско и международно равнище.
11. Един от основните принципи в работата по противодействие на радикализацията и набирането на терористи е пълното зачитане на правата на човека и на основните ни свободи. Всички действия трябва да се изпълняват при пълно зачитане на тези основни права и свободи. Акцентът трябва да е върху развиването на диалог, така че да се насърчава взаимното познаване и разбиране. Не бива да се допуска стигматизиране на която и да било група хора.
12. Сред отправните точки са още откритостта и прозрачността, ефективността, гъвкавостта и продължаващото национално и международно сътрудничество.
13. По всяко време и във всичко ще правим необходимото да не се пренебрегва спазването на основните права, международното право и принципите на правовата държава.

Нашият отговор

14. С цел противодействие на радикализацията и набирането на терористи предприемаме включително следните действия:
 - Утвърждаване на сигурността, правосъдието и равните възможности за всички
 - Усилия за гарантиране, че умерените възгледи надделяват над екстремизма
 - Подобряване на държавната комуникационна политика
 - Подкрепа на посланията за борба с тероризма
 - Противодействие на онлайн радикализацията и набирането на терористи онлайн
 - Обучение, изграждане на капацитет и привличане на практикуващи специалисти на първа линия в съответните сектори
 - Подкрепа на отделни лица и на гражданското общество за укрепване на устойчивостта
 - Подкрепа на инициативи за подпомагане на излизането от вредна среда
 - Подпомагане на по-нататъшни научни изследвания за тенденциите и предизвикателствата на радикализацията и набирането на терористи
 - Хармонизиране на вътрешните и външните дейности за противодействие на радикализацията

Утвърждаване на сигурността, правосъдието и равните възможности за всички

15. Нарушенията на правата на човека могат да доведат до недоволство и до условия, благоприятстващи разпространението на радикализацията и набирането на терористи.
16. Фактори, благоприятстващи радикализацията и набирането на терористи, могат да бъдат най-различни възприятия, сред които неравенство, маргинализация, социално изключване, както и затруднен достъп до качествено образование. Тези фактори сами по себе си не водят непременно до радикализация и набиране на терористи, но могат да усилят привлекателността на екстремистката пропаганда, която поддържа или е свързана с тероризъм.
17. Освен това трябва да се съсредоточим върху борбата с неравенствата и дискриминацията, където те съществуват, да насърчаваме межкултурния диалог, да укрепваме образованието, така че да се създават възможности и критично мислене, както и да насърчаваме толерантността и взаимното уважение, да осъществяваме обмен на мнения и да поддържаеме гражданското общество осведомено за постигнатите в тези области успехи. Тази работа е значителна и ценна сама по себе си и не е задължително да бъде изключително и изрично насочена към противодействие на радикализацията или тероризма.
18. Извън Европа трябва да продължим да насърчаваме доброто управление, правовата държава, правата на човека, демокрацията, образованието, икономическото развитие, реформите в сектора на сигурността, както и стабилността чрез политически диалог и чрез нашите програми за помощ.

Усилия за гарантиране, че умерените възгледи надделяват над екстремизма

19. Екстремистките възгледи за света могат да подведат определени лица да възприемат поведение на насилие и да търсят оправдание за извършването на насилие. Екстремистката пропаганда си служи с елементарна риторика, представя изкривен образ на конфликтите по света и ги използва като доказателство за сблъсъка между различни ценности и различен обществен избор.

20. Трябва да повишаваме осведомеността и да усиляваме гласа на мнозинството, което се застъпва за умереност и отхвърля проявите на насилие. Не само трябва да усиляваме гласовете, изразяващи умереност: ние трябва да направим така, че да бъдат чути. Тези гласове трябва да разполагат с подходящи платформи, от които да бъдат чути, например средствата за масово осведомяване и социалните медии, които да се ползват с доверие сред целевата аудитория. Следва да се насърчава и подкрепя прякото участие на гражданското общество в насърчаването на умерени ответни действия. Що се отнася до радикализацията, която води до тероризъм на верска основа, за това е необходимо да се води диалог между публичните власти и различните социални и културни и съответните религиозни групи и или техните водачи.
21. Освен това трябва да продължат усилията ни за развиване на език без прекалена емоционалност, където е уместно, за да сме сигурни, че посланията ни не водят до неволно задълбочаване на различията.

Подобряване на държавната комуникационна политика

22. Държавната комуникационна политика не е само средство за описване на политическите решения, а и мощен инструмент в подкрепа на прилагането на политиките. Ако политиките не се съобщават ефективно и ефикасно, включително на онези, които могат да се окажат в уязвимо положение спрямо посланията на радикализаторите, рискуваме да позволим на екстремистките възгледи да се ширят безпрепятствено.
23. Трябва да насърчаваме развитието на специализирани комуникационни методи, които се противопоставят на екстремистката идеология, подкрепяща или свързана с тероризма, както онлайн, така и офлайн. Изключително важно е комуникацията да се осъществява на език, подходящ за контекста и аудиторията, като се използва цял спектър от ползващи се с доверие и съответстващи на обстоятелствата канали за предаване на посланията, както и да се противодейства на радикалните и екстремистките съобщения в рамките на платформите, които се използват най-често от най-силно застрашените от радикализация лица. Еднообразният подход в областта на комуникацията не води до успех. Същевременно трябва да гарантираме последователност, яснота и приемственост на посланията си на всички равнища.

24. Важно е да заявяваме ясно кои са нашите принципи, норми и ценности, а именно международното право, правата на човека и правовата държава. Наред с това следва да се стремим да усъвършенстваме начините за съобщаване на свършената работа, напр. хуманитарната помощ и подкрепата за развитие. Трябва да направим тази комуникация значима, привлекателна и съществена, особено за онези, които са настроени враждебно и са маргинализирани в най-голяма степен. Освен това трябва да има яснота по отношение на нашите политики, стратегии и цели, не на последно място в областта на противодействие на тероризма и радикализацията.
25. Използването на интернет и социалните медии е от решаващо значение, както за да се осигури подходящ отговор на онлайн риториката в подкрепа на тероризма, така и за да се достигне до най-уязвимите групи спрямо радикализиращите послания. В това отношение следва да бъдат насърчавани публично-частните партньорства за преодоляване на предизвикателството на радикализацията онлайн.

Подкрепа на посланията за борба с тероризма

26. Контрапропагандата има двойна цел: да убеди онези, които вече участват в прояви на екстремистко насилие, да се откажат и да разубеди симпатизантите на терористическата пропаганда да участват активно в такива прояви.
27. Следва да подкрепяме и засилваме контрапропагандата, водена от факторите с местно влияние, в т.ч. общностни лидери, когато такива съществуват, учители, семейства, специалисти за работа с младежи, обществени фигури, мислители, учени, представители на академичната общност, религиозни водачи, хора от бизнеса, водещи медийни фигури, певци, спортни звезди и други, които имат водеща обществена роля или формират общественото мнение и които могат да дадат положителен и вдъхващ доверие пример. Ние следва да предприемаме с тези фактори проекти на всички възможни равнища и да работим за тяхното подходящо овластяване и подкрепа.
28. Някои от най-ефективните форми на контрапропаганда включват и участие на групи жертви на тероризъм, с което се постига действително силно послание. Много жертви на тероризъм вече участват в усилия за превенция чрез публични информационни мероприятия — необходимо е да продължим подкрепата си за техните усилия. Пострадалите от насилие, като свидетели на човешките жертви на терористични нападения, както и техните семейства са най-подходящите източници на информация, развенчаваща терористическата пропаганда и разкриваща незаконния ѝ характер.

29. В това отношение могат да бъдат използвани вдъхващи доверие свидетелски разкази, например разкази на бивши терористи, които са се отказали да вървят по пътя на насилието, или на членове на семейството им. Следва да събираме и популяризираме техните свидетелски разкази, тъй като те също са мощни средства за противодействие на пропагандата и възприетите от нея идеали.

Противодействие на онлайн радикализацията и набирането на терористи онлайн

30. Интернет и социалните медии могат да се използват за разпространение на пропагандни материали, събиране на средства, набиране на съмишленици и комуникация с тях, но също и като виртуални тренировъчни лагери, както и като средство за обмен на умения и познания. Интернет е и трансгранично явление, което съществува при различни национални юрисдикции.
31. Противодействието на онлайн радикализацията и набирането на терористи обхваща широк кръг дейности. То включва дейности за пресичане на използването на интернет от терористи, но и инициативи за противодействие на терористическата пропаганда. Някои от тях могат да бъдат осъществявани на национално или европейско равнище, а други от хора и организации в рамките на гражданското общество, на които при нужда може да се оказва съдействие. Когато става дума за незаконно съдържание, включително материали, чието хостване е в трета държава, трябва да разполагаме с процеси за бързо и ефективно решаване на проблема. За тази работа е необходим ефективен диалог с частния сектор, и по-специално с интернет сектора не само в Европа, но и в чужбина. Следва да се полагат усилия и за използването на интернет и социалните медии за популяризиране на контрапропагандни послания. Всички тези дейности трябва да се осъществяват в съответствие с принципите на правовата държава и при пълно зачитане на международното право в областта на правата на човека.
32. Следва да продължим да проучваме начини за активно предотвратяване на радикализацията и набирането на терористи посредством интернет и социалните медии. Към тези въпроси ще подходим като част от процесите на политически диалог и ще предлагаме техническа подкрепа с оглед насърчаване на други, извън ЕС, да последват нашия пример.

Обучение и привличане на практикуващи специалисти на първа линия в различни сектори

33. Радикализацията и набирането на терористи е процес, при който мнението и/или поведението на хората се променя, в много случаи драстично. Тези промени вероятно са най-забележими за най-близките на съответното лице. Това означава, че чрез ангажиране на първа линия на практикуващи специалисти може да се открият възможности за интервенция на ранен етап и да се предотврати привличането на лица в риск за участие в дейности, свързани с тероризъм.
34. Широк кръг сектори могат да спомогнат за предотвратяване на подкрепата за тероризма, насърчаването на екстремистка идеология, свързана с тероризъм, и участието в тероризъм. Изключително важен елемент на всяка успешна програма за борба с радикализацията е обучението на учители, социални и здравни работници, религиозни водачи, полицейски служители в близост до обществото, както и на служителите в затворите и пробационните служби. Тези практикуващи специалисти и служители на първа линия имат възможност да открият признаци на радикализация на ранен етап, поради което е необходимо те да познават и да разбират признаците на радикализация с цел тероризъм.
35. Следва да насърчаваме изготвянето на програми за повишаване на осведомеността и специфични за отделните сектори модули за обучение за практикуващите специалисти на първа линия, за да им се осигури по-добро разбиране на процесите на радикализация и набиране на терористи, както и умения за разискване на свързани с това въпроси, а също и за да им се съдейства при подпомагането на лица в риск или насочването им към специалисти за по-нататъшна помощ. Следва също така да се възползваме от техния опит при формирането на бъдещи политики, включително чрез мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN) и Европейския полицейски колеж (CEPOL).

Подкрепа на отделни лица и на гражданското общество за укрепване на устойчивостта

36. За да противодействат на радикализацията и набирането на терористи, правителствата се нуждаят от активното участие на партньори. Чрез привличането на гражданското общество и частния сектор за участие може да се осигури разнообразен набор от средства и ресурси, както и познания, с каквито правителствата не винаги разполагат. Опитът на мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN) е особено полезен в това отношение.
37. Работата с частния сектор и гражданското общество за укрепване на доверието и прозрачността ще спомогне за повишаване на устойчивостта на отделните лица спрямо идеологията на тероризма и за намаляване на уязвимостта им по отношение на радикализация и набиране на терористи. Участието на обществото следва да бъде на широка основа и да отразява многообразието на общността.

38. Следва да предоставяме на гражданското общество възможности за изграждане на устойчивост и за укрепването ѝ, така че да оказва съпротива и да устоява на призивите към тероризъм. Изграждането на устойчивост може да се осъществява, като се предоставят на гражданското общество умения и ресурси за опознаване и преодоляване на радикализацията с терористична насоченост. На практика това може да включва, например, подкрепа и образование на младите хора, така че да им се помогне да развият положителна самоопределеност и да разпознават опасностите, които крие терористическата пропаганда.
39. Трябва, наред с останалото, да насърчаваме образованието/обучението на младите хора, основно посредством училища и университети, които работят по въпроси, свързани с националността, политиката, верска и национална търпимост, демократични ценности, културни различия, както и историческите последици от насилието, подклаждано от национални и политически подбуди. Специалистите в сектора на образованието, подкрепяни по-специално от практикуващите на място специалисти, могат да изиграят значителна роля чрез повишаване на осведомеността по въпроси, свързани с тероризма, и чрез намиране и предоставяне на подкрепа на лицата в риск.

Подкрепа на инициативи за подпомагане на излизането от вредна среда

40. Наред с процесите, които водят до радикализирането на лица и евентуалното им набиране за терористи, съществуват и процеси, които могат да убедят радикализираните лица да се откажат от насилие, да напуснат определена група или движение, а дори и да се откажат от светогледа, подкрепящ или насърчаващ екстремистка идеология, свързана с тероризъм.
41. Държавите членки следва да проучат възможности за изготвянето и развитието на стратегии за прекратяване на участието и за излизане от вредна среда, които да са съобразени с културата и специфичните обстоятелства. Тези програми следва да подлежат на редовно оценяване от държавите членки и/или на партньорска оценка, за да се гарантира ефективността им.
42. Обменът на добри практики и опит на европейско равнище, по-специално на тези в рамките на мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN), могат да спомогнат за разработването на нови програми, придобиване на познания и реинтегрирането на бивши терористи.

Подпомагане на по-нататъшни научни изследвания за тенденциите и предизвикателствата на радикализацията и набирането на терористи

43. С цел да реагираме на тероризма ефективно и по същество ще продължим усилията си за по-добро разбиране на явлението във всичките му форми и като се има предвид ролята на различните фактори, които участват в процеса на местно, регионално, национално, европейско и международно равнище.
44. Наред със специализирания принос на съответните служби разполагаме със значителен обем литература и научни изследвания, които ни предоставят ценни познания за разбирането на мотивацията на радикализацията за тероризъм, което е свързано с множество фактори — лични, структурни, идеологически, политически, обществени — определящи уникалния път на индивида, водещ до радикализацията и набирането му за терористични цели.
45. Въпреки тези познания и научни изследвания обаче има редица важни въпроси в области, в които са ни много необходими повече емпирични доказателства и научни изследвания, за да се спомогне за политическите решения в бъдеще, а също и по отношение на стратегиите и програмите за излизане от вредна среда.
46. Препоръчва се провеждане на дискусии с правителствата, които вече са работили по проблема, с представители на академичните среди, практикуващите специалисти на първа линия в различни области, уязвими лица, бивши терористи, НПО, както и с жертвите на тероризма в Европа и другаде. Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN) е особено полезен форум в това отношение, както и предвиденият „център за знания“, който би могъл да действа като свързващо звено с държавите членки. Усилията на държавите членки в рамките на различните работни направления са друг важен принос, който следва да се насърчава и да продължи да се използва.

Правителствата на държавите членки също следва да се стремят към постигане на полезни взаимодействия за провеждане на повече научни изследвания относно тенденциите в областта на радикализацията и оценяването на съществуващите практики. Научните изследвания, провеждани на равнище ЕС с финансовата подкрепа на Комисията, могат да допринесат за анализирането на общите тенденции в областта на радикализацията и за разработването на различни възможни ответни действия.

Хармонизиране на вътрешните и външните дейности за противодействие на радикализацията

47. При терористичните нападения, планирани срещу цели в Европа, често се откриват връзки извън територията на Европа. Някои са планирани в трети държави или от лица от трети държави, други са финансирани отвън, а в много от тях участват обучени в чужбина лица (например чуждестранни бойци). Терористични нападения в чужбина пък са били осъществявани от лица от Европа. Вътрешният и международният тероризъм са често неотделими един от друг.
48. Идеологии, развити в трети държави, и послания, излъчвани или изпращани в Европа са в състояние да въздействат на процесите на радикализация и набиране на терористи в Европа. Пътуванията също са част от процеса на радикализация. Значителен брой лица, участвали в терористични дейности, са пътували в чужбина, където са попаднали под влиянието на членове на терористични организации. При разработването на политиките за управление на границите, включително политики относно визите, в рамките на действащата правна рамка на ЕС е също така важно да се вземе предвид и настоящата стратегия, както и стратегията на ЕС за борба с тероризма.
49. Наред с подхода ни на местно, регионално, национално и европейско равнище за противодействие на привличането на хора в подкрепа на тероризма и превръщането им в терористи, трябва да работим в трети държави и заедно с тях. Радикализацията и набирането на терористи в чужбина представлява заплаха за европейските граждани и интереси не по-малко отколкото в държавата им на местоживеене. Поради това външният компонент е от основно значение в борбата ни срещу радикализацията. Предизвикателството е да съгласуваме работата си за противодействие на радикализацията в трети държави с вътрешния си опит, като се основаваме на принципите на правовата държава и пълното зачитане на международните стандарти в областта на правата на човека, извлечените поуки и добри практики, но също и опита от неуспехите. За тази цел е необходимо да подкрепим третите държави в укрепването на сектора на сигурността, както и на правовата държава.

50. Терористическата пропаганда често използва въпроси, отнасящи се до външната политика. В политическия диалог, който водим, и участието ни в международни организации и форуми следва да се изтъква стратегическия ни подход и съответните действия, например прилагането на Глобалната стратегия на ООН за борба с тероризма и съответните резолюции на Съвета за сигурност на ООН, както и да се обменя опит. Работа ни предстои и за изграждането на капацитет в чужбина, подпомагането на трети държави при формиране и прилагане на собствените им политики за предотвратяване и противодействие на тероризма, както и за борбата с посланията в подкрепа на тероризма.
51. Следва да се развива повишаването на осведомеността за борбата с радикализацията като част от програмирането на развитието на равнище отделни държави, където е уместно, както и да се отчита радикализацията при цялостния анализ на страната, който стои в основата на програмирането. Това ще спомогне да се насочат по целесъобразност някои от програмите на ЕС за развитие към конкретни географски райони/общности, в които има голяма концентрация на радикализация и набиране на терористи.

Изпълнение на стратегията

52. Държавите членки ще работят, отделно и съвместно, с подкрепата на координатора за борба с тероризма, с Европейската комисия и ЕСВД за изпълнението на настоящата стратегия. Както държавите членки, така и ЕС следва да работят съвместно с организации като ООН, Съвета на Европа, ОССЕ и Глобалния форум за борба с тероризма, за да разработват проекти в чужбина в тази сфера.
53. Предизвикателството на противодействието на радикализацията и набирането на терористи е отговорност основно на държавите членки. Проблемите на радикализацията и набирането на терористи и начините за противодействие се различават значително в отделните държави членки, но ние разполагаме с редица общи елементи, както и с общо съгласие, че трябва да работим заедно, за да се справим с този проблем, включително заедно с широк кръг заинтересовани страни — например гражданското общество, частния сектор и други организации.

54. Както беше заявено по-горе, настоящата стратегия предоставя на държавите членки способността да предприемат мерки на национално равнище, въз основа на общо разбиране за факторите на радикализация и набиране на терористи, както и на принципите и действията за борба с тези процеси. Те следва да продължат да съставят или актуализират национални стратегии, като имат предвид собствените си нужди, цели и способности, като развиват собствения си опит и наличните експертни знания, предоставяни от мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN) и институциите на ЕС.
55. Държавите членки следва да координират политиките си, да обменят информация и опит относно усилията за преодоляване на предизвикателствата на радикализацията и набирането на терористи на национално, както и на европейско равнище, да въвеждат добри практики и да сътрудничат при разработването на нови идеи.
56. Необходими ще са и съвместни усилия на местно, национално, европейско и международно равнище. Отвъд границите на Европа инициативи могат да се предприемат чрез инструменти, механизми и процеси, установени от ЕС с отделни държави и регионални организации, включително двустранен политически диалог и програми за помощ.
57. Приканват се съответните подготвителни органи на Съвета да проследят изпълнението на стратегията.
-